

16.02.2022

Ärende/15

§ 41

Den av ledamoten Katju Aro väckta motionen om stadsmöbler som är tillgängliga för alla

HEL 2021-007716 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Katju Aron aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 8.12.2021
- 3 Vammaisneuvoston lausunto 17.12.2021

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Katju Aro och 16 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden tar i bruk stadsmöbler som kan användas av alla invånare i det offentliga stadsrummet.

Nuläge och målsättningar

På allmänna platser i Helsingfors (gator, öppna platser, parker och grönområden) finns det i dag omkring 8 100 bänkar, och antalet växer år för år. År 2020 avlägsnades fyra bänkar på grund av klagomål. En del av bänkarna som fattas är tillfälligt på service. Numera är bänkar och andra utesittplatser i huvudsak fast monterade. Stadsmiljösektorns målsättning är att inklusivt planera, bygga och underhålla en miljö som är tillgänglig för alla invånare och användare, och där stadsmöbler utgör en betydande del. För sittplatsernas del betonas tillgängligheten och mångsidigheten. Det behövs tillgängliga bänkar och stolar, långa och krökta bänkar, solstolar, divaner, bänkar utan ryggstöd samt klipp-

16.02.2022

Ärende/15

hällar, murar, kanter, trappor och plan som ger möjlighet att sätta sig ner ett tag och vistas.

Helsingfors stads anvisningar om stadsmöbler (kaupunkitilaohje.hel.fi/kaupunkikalusteet), som uppdateras regelbundet, innehåller gemensamt avtalade principer för vilka modeller, utformningar, material och färger på sittplatser och andra möbler som rekommenderas för att ge ett visuellt uttryck för Helsingfors. I anvisningarna tar man också upp tillgänglighet då det gäller möbler och anordningar, tillgängligheten har alltså integrerats i anvisningarna.

Armstöd

Armstöd i bägge ändorna av bänkarna gör det lättare för rörelsehindrade (t.ex. äldre, personer med styva knän eller gravida) och dem som använder hjälpmedel av typ spatserkäpp eller rullator, att sätta sig och stiga upp. Även synskadade invånare har nytta av sådana armstöd, eftersom de gör det lättare att urskilja bänken och dess ändor. Stolar avsedd för bara en person har fått god respons i synnerhet från äldre folk. De är lättare att sätta sig på och stiga upp ifrån, i och med att det finns armstöd på ömse sidor. Tillgängliga bänkar och stolar har både armstöd och ryggstöd.

Ett armstöd placerat mitt på bänken eller annanstans än i ändorna gör det möjligt för rullstolsbundna att vid behov flytta sig från rullstolen till bänken. Detta lyckas inte lika lätt om det finns armstöd bara i bänkens kant, och det är inte en likvärdig lösning för alla användare. Om man sätter in ett armstöd mitt på bänken blir det möjligt att också placera en barnvagn i det fria utrymmet bredvid bänkens ända och att lättare ta barnet upp i famnen.

Anvisningar för obehindrad tillgänglighet och tillgängliga bänkar

Handboken SuRaKu (av Suunnittelu (Planering) – Ra-kentaminen (Byggande) – Kunnossapito (Underhåll)) innehåller anvisningar om hur man planerar, bygger och underhåller gator, grönområden och gårdsplaner med beaktande av tillgänglighet. Dessa praktiska råd tillkom år 2004 som ett samarbete mellan städerna Helsingfors, Esbo, Joensuu, Tammerfors, Vanda och Åbo. Råden togs fram under ledning av projektet Helsingfors för alla, och med stöd från Social- och hälsovårdsministeriet.

Ett av rättesnörena vid planeringen av en tillgänglig vanlig bänk eller en skogsbänk för Helsingfors var de kriterier för tillgänglighet som slagits fast inom projektet SuRaKu. Utvecklingsarbetet gjordes i samarbete med projektet Helsingfors för alla och med organisationer för äldre och personer med funktionsnedsättning. Bänkarnas prototyper testades i

16.02.2022

Reumaförbundet i Finlands lokalteter våren 2008. Responser från dem som provsatt möblerna beaktades då bänkarna vidareutvecklades. För att kunna tillgodose behoven hos många användarkategorier planerades bänkarna så att det blev möjligt att ha armstöd både i ändorna och/eller annanstans på bänkarna. Armstöden kan placeras till exempel så, att det ena finns i bänkens ända och det andra halvvägs från ändan, och då blir det lättare att från rullstol flytta sig till bänken.

Möblerna bör vara tydligt ljusare eller mörkare än sitt underlag, och därmed lättare att urskilja. Vid bord bör ett minst 800 mm brett utrymme reserveras för en rullstol. Personer med nedsatt syn ska kunna göra skillnad på bord och bänk, till exempel genom att bordets kant har en färg som kontrasterar med omgivningen. Möblerna får inte ha vassa delar eller andra strukturer som medför fara för sammanstötning eller annan fara.

Instruktioner för dimensionering av tillgängliga sittplatser anges i tabellen med tillgänglighetskriterier SuRaKu 14, Istuimet. För nya vanliga respektive skogsbänkar i Helsingfors preciserades tillgänglighetsdimensioneringen såsom följer:

- Tillgängliga sittplatser ska alltid ha ett ryggstöd och armstöd.
- Sitshöjden är 470–480 mm.
- Sitsdjupet är 430–480 mm.
- Sitsens lutning ska vara minst 1° och högst 3°.

Helsingfors stads handikappråd och Helsingfors stads äldreråd tillstyrker i sina utlåtanden de målsättningar och principer för planeringen av stadsmöbler som förs fram i stadsmiljönämndens utlåtande. Enligt handikapprådet och äldrerådet är det önskvärt att sätta in flera bänkar av olika slag i stadsrummet, eftersom de bland annat främjar motion bland äldre människor.

Med hänvisning till ovan anförda konstaterar stadsstyrelsen att en del av de åtgärder som föreslås i motionen redan vidtas.

Stadsmiljönämnden, äldrerådet och handikapprådet har gett utlåtanden i ärendet. Dessa framgår av beslutshistorien (päättöhistoria) och bilagorna. Stadsstyrelsens svar stämmer överens med utlåtandena.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Uppllysningar

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

16.02.2022

Ärende/15

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Katju Aron aloite
- 2 Vanhusneuvoston lausunto 8.12.2021
- 3 Vammaisneuvoston lausunto 17.12.2021

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 31.01.2022 § 68

HEL 2021-007716 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 05.10.2021 § 537

HEL 2021-007716 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Nykytilanne ja tavoitteet

Helsingin yleisillä alueilla (kadut, aukiot, puistot ja muut viheralueet) on noin 8100 penkkiä tällä hetkellä, ja määrä kasvaa vuodesta toiseen. Vuonna 2020 poistettiin neljä penkkiä valitusten vuoksi. Osa puuttuvista penkeistä ovat väliaikaisesti huollossa. Penkit ja muut istuimet ovat nykyisin pääsääntöisesti kiinteästi asennettuja.

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteena on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää inklusiivisesti kaikille kaupunkilaisille ja käyttäjille saavutettavaa ympäristöä, josta kaupunkikalusteet muodostavat merkittävän osan. Istuinten osalta esteettömyys ja monipuolisuus korostuvat. Tarvi- taan esteettömiä penkkejä ja tuoleja, pitkiä ja kaarevia penkkejä, aurin- kotuoleja, divaaneja, selkänojattomia penkkejä sekä kivipaasia, muure- ja, reunuksia, portaita ja tasoja, jotka mahdollistavat istumista ja oleskelua. Säännöllisesti päivittyvässä Helsingin kaupunkikalusteohje- essa (kaupunkitilaohje.hel.fi/kaupunkikalusteet) on yhteisesti sovitut pe- riaatteemme istuinten ja muiden kalusteiden suositelluista malleista, muotoilusta, materiaaleista ja väreistä Helsinki-ilmeen mukaisesti. Kaupunkitilaohjeessa on otettu esteettömyys huomioon tuotteissa ja ratkaisuis- sa eli esteettömyys on sisäänkirjoitettuna ohjeisiin.

Käsinojat

Käsinojat penkin molemmissa päissä auttavat liikkumisesteisiä ja apuvälineiden käyttäjiä (rollaattori, kävelykeppi, ikääntyneet, jäykkäpol- viset, raskaana olevat äidit) nousemaan ja laskeutumaan penkille. Myös näkövammaiset kaupunkilaiset hyötyvät näin sijoitetusta käsino- jasta, koska silloin on helpompaa hahmottaa penkin pään sijainti. Yh- den istuttava tuoli on saanut hyvää palautetta erityisesti ikääntyneiltä. Siihen on helppo laskeutua ja samalla myös nousta ylös, koska mo- lemmilla puolilla on käsinojat, joista saa tukea. Esteettömissä penkeis- sä ja tuoleissa on sekä käsituet että selkänoja.

Penkin keskellä tai muualle kuin päättyyn sijoitettu käsinoja mahdol- listaa pyörätuolin käyttäjän siirtymisen halutessaan pois pyörätuolista penkille. Jos käsinoja sijoitetaan ainoastaan penkin reunoihin, tämä ei onnistu yhtä helposti eikä ole yhdenvertainen ratkaisu kaikkien käyttäji- en kannalta. Käsinojan asentaminen penkin keskelle mahdollistaa myös lastenvaunujen sijoittamisen penkin päädyn viereiseen vapaa- seen tilaan ja lastenvaunuissa olevan pienen lapsen nostamisen hel- pommin penkillä istuvan henkilön syyiin.

Esteettömyysohjeet ja esteettömät penkit

Esteettömän rakentamisen SuRaKu-ohjeet sisältävät katu-, viher- ja pi- ha-alueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä esteettömyysohjeita. Käytännön ohjeisto syntyi Helsingin, Espoon, Jo- ensuun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupunkien yhteistyönä vuonna 2004. Työohjeet valmistuivat Helsinki kaikille -projektin johdolla ja sosi- aali- ja terveysministeriön tuella.

Yhtenä Helsingin oman esteettömän perus- ja metsäpenkin suunnit- telun lähtökohtana oli SuRaKu-projektissa määriteltyjen esteettömyy- skriteerien huomioiminen. Penkkien kehittäminen tehtiin yhteistyössä

Helsinki kaikille -projektin sekä vanhus- ja vammaisjärjestöjen kanssa. Penkkien prototyyppejä testattiin Reumaliiton tiloissa keväällä 2008. Testaajien kommentit huomioitiin penkkien jatkokehityksessä. Penkkien rakenne suunniteltiin sellaiseksi, että se mahdollistaa päätykäsinojen lisäksi tai niiden sijasta myös monia käyttäjäryhmiä palvelevien välikäsinojen asentamisen. Penkin käsinojen paikkaa voidaan varioida esim. sijoittamalla toinen käsinoja penkin päähän ja toinen keskelle, jolloin penkille on helppo siirtyä istumaan pyörätuolista.

Kalusteiden tulee erottua tummuuskontrastilla alustan pintamateriaalista. Pöydän äärestä tulee varata pyörätuolille vähintään 800 mm leveä tila. Heikkonäköisen tulee pystyä erottamaan pöytä ja penkki toisistaan, esimerkiksi pöydän kontrastivärisestä reunuksesta. Kalusteissa ei saa olla teräviä tai muutoin törmäys- tai muuta vaaraa aiheuttavia osia tai rakenteita.

Esteettömien istuinten mitoitusohjeet on annettu SuRaKu-esteettömyyskriteeritaulukossa 14, Istuimet. Helsingin uusien perus- ja metsäpenkkien suunnitteluprosessin aikana esteettömyyteen liittyvä mitoitus tarkentui seuraavasti:

- Esteettömissä istuimissa tulee aina olla selkänoja ja käsinoja(t).
- Istuinkorkeus on 470–480 mm.
- Istuimen syvyys on 430–480 mm.
- Istuimen kallistuskulma on vähintään 1° ja enintään 3°.
- Istuimen ja selkänojan välinen kulma on vähintään 95° ja enintään 110°.
- Selkänojan korkeus istuimesta on vähintään 400 mm.
- Käsinojan korkeus istuimesta on vähintään 200 mm ja enintään 240 mm.

Mitoitusohjeita noudatetaan myös valmismallien hankinnassa.

Epäkohtiin puututaan

Kaupunkiympäristön toimialan kaupunki- ja maisemasuunnittelupalvelu käy säännöllisesti läpi kaupunginosien kehittämistarpeet yleisten alueiden suunnitelmien laadinnan yhteydessä. Katujen, aukoiden, puistojen ja muiden viheralueiden kunnostushankkeissa korjataan mahdolliset puutteet ja epäkohdat kaupunkikalusteidenkin osalta.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Tomas Palmgren, projektinjohtaja: 310 38586
tomas.palmgren(a)hel.fi

16.02.2022

Ärende/15

Pirjo Tujula, esteettömyysasiamies, puhelin: 310 38410
pirjo.tujula(a)hel.fi